

(המסך עמוד 6)

עורה, ואמנם יוסף עזב את חברו וחזר לתמונע.

תחילה רצו לשלוח כחה לשטה, אולם לבסוף הוחלט להמתין לבוקר. כשרק עלתה השמש יצא יוסף עם ההליקופטר למקום. אולם לכשהגיע למקום — נחרדו. ידיו נעלם מן השטח.

מאוחר יותר התברר כי ציון, על אף ש' שבר שלוש חוליות בגבו, הצליח לעלות בכוחות עצמו, בעזרת שמיכות שקשר זו לזו, מן הבור ולהתקדם לעבר תמונע. אמנם שמעתי פעם אחת רעש של הליקופטר, מספר ציון בחיור, אולם לאחר שלא שם לב לנפוסים שלי החלטתי ללכת לבדי. שבע שעות הלך ציון באותו יום כשהוא סוצע בדרך, בהיותו קרוב כבר למטרה, גילהו ההליקופטר, אספו והסיעו לבית-חולים. לאחר שסיימו השניים את סיפורם נתגלה ניצול נוסף. אריה לאופר איש הנח"ל, ש' הוצא פצוע ליד ארמון הורדוס בשעת טיול של יחידתו. אריה לא רצה לספר שובידיבר ממה שאירע לו. יש לי נסיון מר, הודה הוא, מדי אחרי המקרה היה אצלי אדם אחי, ביקש שאספר לו מה קרה. אמרתי לו שאסור לי לספר, והוא אמר לי כי הוא

שבוע לכתב "העולם הזה" את העדות המרשיעה הראשונה נגד חילביץ. סיפר רוזנשטיין, גבר פמוקיסנים, החי כיום על פנסיה מנדורית:

באוקטובר 1942, בהיותי A.S.P., סגן מפקד משטרת תל-אביב, פגשתי בבית הקפה פלסין בתל-אביב את יעקב חילביץ. הכרתי את חילביץ כבר קודם לכן. ידעתי כי הוא גובה כספים למען קרן החזית האומית. הוא מסר לי כי בידו ידיעה חשובה על רגול גרמנינאצי בארץ. הוא הבטיח למסור לידי פרטים שיובילו לתפיסת רשת הריגול, תמו רת סכום כסף ניכר. נדברנו כי יתקשר אתי כאשר יהיו בידו כל הפרטים.

לילה אחד, כעבור שבוע בערך, צילצל הפעמון בידרתי. השעה היתה שלוש לפנות בוקר. בולת עמד חילביץ. הנסתי אותו לחדר-ההמתנה. הוא סיפר לי כי בידו כל הפרטים והתוכניות של הרשת. הסתבר כי המדובר היה במשרד-רדיו, הטמון, לפי התרשמים שבידי חילביץ, על אחד העצים, בפרדס הנמצא ליד לוד.

הרקטות היו גרמניות. חילביץ הע'

רוזנשטיין וחילביץ (1944)

לה על השולחן תרשים משורטס היטב ומ' לחה דבריהם סכר בערבית. ראיתי כי הפרדס נמצא בדרך לודרמלה, לא הרחק משה' התעופה לוד.

לא ישנתי כל אותו לילה. למחרת, השכם בבוקר, עליתי במכונית ירושלימה. גילס בק, ראש הבולשת הבריטית בארץ, נרעש לשמע הידיעה שהיתה בפני. הוא מיהר להת' ייעץ עם הממונה עליו וחזר והודיע לי כי הושג אישור לפעולה נגד הרשת. נצטחיתי לחזור לתל-אביב ולהמתין שם להוראות חדשות.

למחרת, השכם בבוקר, יצאנו כמה עש' רות שוטרים, יהודים ובריטים בלבד, בכיוון הפרדס. לפי הצעתי נבחרו אנשי הבולשת היהודיים ביפו, כשבראשם עמד יצחק שטיינ' ברג. כיום מפקד גפת רמלה. כשהגענו למ' קום נפרשו האנשים בזוגות, שוטר יהודי ושוטר בריטי, ופתחו בחיפושים. לאחר דקות מועטות נמצאה על גג בית-השאיבה בפרדס חבילה חשודה. בתוכה נמצאו כדורי אקדח' רקטות מתוצרת גרמנית, וכמה תרמילים ריקים. התאריך על הכדורים היה 1942. מימצא זה הביא אותי להאמין כי אכן היה אמת בדברי חילביץ.

משך שעות אחדות לא נמצא דבר. לפתע הופיע שוטר יהודי בריצה. הוא מסר לי כי התגלה משרד גרמני על עץ. מיהרנו אחריו. על אחד העצים היה מונח משרד בעל גוף מתכת, ולידו חבילת חוטי-טלפון. לפתע נשמעו צעקות באנגלית: "הצילו! הצילו!" השארתי משמר ליד המשרד ומי' הרתי למקום. על הארץ, ליד תעלת השקאה חרבה, שכב שוטר בריטי מתבוסס בדמו. שני שוטרים אחרים נאבקו עם אדם שלישי, שנתגלה מאוחר יותר כערבי.

השניים התגברו עליו חיש מהר. על גופו נמצאו אקדח ופגיון חמוץ עדיין מרג. אחד השוטרים, חיים ויטנבוסקי, כיום סמל במשטרת ישראל, סיפר לי את שהתרחש. נראה כי הערבי, שמאוחר יותר התגלה כרו'

מאנשי החברה לחקירת ארץ ישראל ועתי' קותיה. סיפרתי לו את הסיפור כדי לעזור לו בחקירתו — והסיפור התפרסם בעתונות. המפקד עמד בצד. בשעה שאנשי היחידה ואורחיהם חגגו ונהנו, ניצב ליד שולחן ההגשה מפקד היחידה, התכונן במבט אבהי בסייסיים-הקצינים הצעירים. מפעם ל' פעם היה מישוה מהם מעיף מבט לעברי, כמתנצל על המהומה. המפקד השיב לו חיוך מרגיע.

הוא היה מוכן לספר על הרפתקאותיו עם ההליקופטרים ומן רב לפני שטייסי הצעירים הכירו בכלל את כלי-הטיס הזה. היו לו סיפורים רבים, אך היום כבר איש לא מבקש לשמוע אותם.

היסטוריה סיפורו של המיג'ור

גבר שחור-שיער ורחב-פנים חדר במסלולו והאחרונים לחדשות, טיל ססטה ממסלולו לחלל. חזר והסעיר את הרוחות, 16 שנה לאחר שארגון מתחרתי רב-עוצמה גזר עליו פסק-דין מוות. סדרת מאמרים שפירסם ד"ר הרצל רוזנבלום בעתונו, ידעות אחרונות, החזירה את יעקב חילביץ, ביתרי, גובה קרנות אצ"ל והאדם השנוא ביותר בארגונו, לחדשות. כי חילביץ, לראשונה מאז בריחתו הדרמטית מהארץ, שב וטען, דרך עטו השנונה של הדי"ר: "אינני בוגד".

טען יעקב חילביץ, הנאשם על-ידי חוגי האצ"ל בהסגרת מנהיגו לידי הבריטים, באוני עורך עתון הערב ידיעות אחרונות: אינני בוגד. למרות העובדה כי הושמתי כפי שאיש טרם הושמך בארץ-ישראל, אי אפשר להוכיח השמצות אלה. לא נתפסתי בשעת מעשה. שום מסמך לא התגלה נגדי ושום אדם לא העיד לרעתי.

שלמה רוזנשטיין (56) לשעבר מיג'ור במשטרה הפלסטינית וסגן-מפקד נפתלי-אביב, מסר ח'

אחד התלמידים מסכה ברחתי

את

דוד טרושינסקי

פ' חרנו. ממש פחד מות. ישבנו ליד המדורה והעלינו כל מיני השערות. אחד אמר: "הביתניקים ישרו לנו את העצמות." שני סיפר על התכנסות סודית של הביתניקי קים לתכנון הנקמה, כעונש על גרוש חבריהם מהמוסד. כולנו היינו מבולבלים ואף אחד לא היה יכול להציע משהו הגיוני. המוצא היחיד היה: בריחה.

הכל התחיל ממגרש הספורט. יש לנו בבית הספר מגרש ששטחו אינו נוח ל' עריכת תחרויות. הוא מלא סלעים קטנים ואבנים המפריעות למשחקים. במשך הקיץ צמחו בשטח קוצים. בתחילת השנה, בלי כל הוראה מגבוה, התחילו האליפים — זה אנחנו, התלמידים החרשים של כיתה א'

המורה

חיים אולמן (55). בא לכדורי לפני חמש שנים. לדעתו: הבריחה היתה מעשה ילדות חסר-טעם.

גיורינו

שונא פרטוט, אף על פי שאני הייתי כמעט היחיד שסבל ממש מכל הענין, כשהוחלטו בחזר.

סמית

חבר ועד האליפים ודוברס. נקרא סמית בחיותו — קרח, מדבר אנגלית, אוכל מסמרים ושוחה נפס.

צה, שמשטרת לוד ביקשה אחריו, מצא מקלט בפרדס. וחפשו אחר דרך להמלט. כש' ראה את משמרות השוטרים, דקר ביאושו את השוטר הבריטי. היה זה המומנט ה' דרמטי ביותר בכל הפרשה.

המשדר היה זעיר. מאוחר יותר הת' גלה כי המשדר שנמצא בפרדס לא היה אלא משדר-טנק זעיר, שקוטר שידורו חמישה קילומטרים בלבד. גם השוטר הבריטי, ש' נדקר במצצע החיפוש, מת מאוחר יותר בבית החולים.

הכשלוך עורר בירושלים רוגז רב. נקראתי באורח דחוף למפקד הבולשת הבריטית והוא לחץ עלי למסור לו את שם המודיע שלי. עמדתו במצב לא נוח. ידעתי כי פרושו של דבר סכסוך עם האצ"ל. ביקשתי מגילס בק שרות של יום אחד להרהר במצב. הוא הסכים.

מיד כשהגעתי לתל-אביב, פתחתי בחיפוש שים אחר חילביץ. גיליתי אותו בקפה גינתי, ליד מגדלור, בשעות הערב המאוחרות. ביקשתי תיו להתלחח אלי למכונית. נסענו בכיוון לתערוכה ובדרך סיפרתי לו על דרישתו של גילס. הוא נרעש מאוד, בקשני לחכות זמן-מה וחזר מיד. אחר מאנשי האצ"ל, כך הבטיח לי, יפגוש אותי מאוחר יותר, בש' דרות בן-ציון, ליד הבימה.

בעשר ועשר דקות פגשתי ליד בית- הבימה את איש הקשר של האצ"ל. סיפרתי לו כי הפרשה הגיעה עד הנציב העליון עצמו, הרולד קיימיקל, והלה ציווה למצוא את האחראים למותו של השוטר הבריטי. בקשתי ממנו שיגלה לי מי היה המודיע הערבי שלהם. כי היה זה מודיע ערבי בשפה בטוח, מאחר וכל התרשומים היו בשפה הערבית.

איש האצ"ל סירב למסור לי כל פרט שיכול היה לסייע בידי. הוא טען כי ה' ידיעות שבידו היו מוסמכות ביותר ורק הבריטים, שאינם מרוצים מהקשר עם ה' אצ"ל, חפצים להפוך את התגלית לקלת- ערך.

המפקח היה מרוצה. למחרת נקראתי שוב לירושלים. הפעם, טען גילס בק, מוכ' רח אני לגלות לו מי הוא המודיע שלי. שהביא לכשלוך הפעולה.

התגיתי עם גילס בק כי לא יאונה כל רע לאדם זה. לאחר שהבטיח לי לקיים הנאי זה, מסרתי לו את השם: יעקב חילביץ.

כעבור ימים מספר פגשתי את קיטלינג, ראש המחלקה היהודית במטה המשטרה ב' ירושלים ויריבי משכבר הימים. הוא נראה שבע-רצון ביותר. ללא כל שאלה מצדי סי' פר לי כי נפגש עם חילביץ, וכי בהתאם לבקשתי לא אונה לו דבר. חשתי כי הוא מרוצה מאוד מפגישה זו, וכי היו לו סיבות מיוחדות לכך.

מאוחר יותר התברר כי מכשיר הקשר הגרמני הוטמן בפרדס על ידי ערבי, תושב לוד, שהיה יריבו של בעל הפרדס. הוא מסר על כך לידידיו, אנשי האצ"ל, וקיווה כי יצליח בצורה זו לסכך את יריבו כמעשה ריגול.

פגשתי את חילביץ שנית למחרת ליל החיפוש והמעצר של מנהיגי האצ"ל, חודש לאחר תגלית מכשיר-הקשר. הוא בא לעומתי במדרגות קפה פלסין ונראה נרעש ונפחד. "מר רוזנשטיין, פנה אלי כנאחז בקש, "הציל אותי. תאמר לי היכן אני יכול להת' חבא." בחגתי את פניו לרבע והסלסתי: "לך לאן שאתה רוצה".

כעבור כמה ימים נודע לי כי הבריטים הסיעו את חילביץ למצרים וסיעו לו ל' המלט.

החפצים היו ארוזים. אולם לפרשה של חילביץ יש סיום נוסף, פרטי שלי. יום או יומיים לאחר מעצר אנשי האצ"ל, בא לחדרי מפקד המשטרה קיטלינג עם ארבעה שוטרים בריטים וביקשני להילחח אליו. כשיצאנו אמר לי כי חפצו הוא ש' אמסור לשוטרים את כתובת חדרו של חילביץ.

הלכתי עמם בעצמי. בידי השוטרים היו מזוודות גדולות. רק כשהגענו למקום הוב' רר לי פשר הדבר. הבריטים פתחו את דלת' החדר, והחלו ארוזים את חפציו של חילביץ במזוודות. החפצים, ארוזים בסדר מופתי, הועברו לבנין הבולשת המחוזית ביפו, משם לירושלים. הסתבר כי הבריטים דאגו לאיש שלומם עד הסוף: יחד עם חילביץ הוברחו למצרים אף חפציו האישיים, כשהארוזים והסבלים הם אנשי משטרה בריטיים.